

Versie 30.01.2020

Sinds 1 september 2018 is het decreet leerlingenbegeleiding van kracht. Het decreet regelt de leerlingenbegeleiding op school, de werking van de CLB's, en de samenwerking tussen beiden en andere onderwijsactoren.

Binnen de werking van de CLB's worden de kernactiviteiten beschreven die een CLB kan inzetten om zijn opdracht te realiseren. Eén daarvan is de nieuwe kernactiviteit 'consultatieve leerlingenbegeleiding'. Om deze consultatieve leerlingenbegeleiding op een doelgerichte manier in te zetten, leggen we als CLB's van het GO! enkele accenten.

In onderstaande tekst vind je eerst een overzicht van de bepalingen in de regelgeving over consultatieve leerlingenbegeleiding. Daaronder operationaliseren we vanuit de CLB's van het GO! deze nieuwe kernactiviteit op zo'n manier dat het CLB het schoolteam versterkt door hen doelgericht en planmatig te ondersteunen bij hun analyse en aanpak van individuele leerlingen of groepen van leerlingen.

CLB GO! definieert consultatieve leerlingenbegeleiding als volgt: "Het CLB versterkt het schoolteam door hen doelgericht en planmatig te ondersteunen bij hun analyse en aanpak van individuele leerlingen of groepen van leerlingen." Om deze nieuwe kernactiviteit doelgericht vorm te geven, beschrijven we in deze tekst enkele GO! specifieke accenten.

1. Consultatieve leerlingenbegeleiding: wat zegt de regelgeving?

1.1. Decreet leerlingenbegeleiding – decreet BaO – Codex SO

In het decreet leerlingenbegeleiding wordt de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding gedefinieerd als: 'het centrum biedt versterking aan de school bij problemen van individuele leerlingen of groepen van leerlingen'. (art. 2)

Daarnaast worden ook volgende zaken omtrent consultatieve leerlingenbegeleiding decretaal bepaald:

- 'Ter versterking van de verhoogde zorg van de school zet het centrum de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding in.' (art. 5 in *decr. leerlingenbegeleiding*)
- 'In de fase van de verhoogde zorg kan de school consultatieve leerlingenbegeleiding vragen aan het CLB of wordt dit door het CLB aangeboden waar het dat nodig acht.' (art. 47 *quater* in *decr. BaO*; art. 123/23 in *Codex SO*)
- 'Leerlingen en ouders kunnen zich niet verzetten tegen consultatieve leerlingenbegeleiding.' (art. 9 in *decr. leerlingenbegeleiding*)

1.2. Referentiekader CLB-kwaliteit

Ook het referentiekader CLB-kwaliteit (RclbK) omschrijft consultatieve leerlingenbegeleiding, en dit zowel binnen de cirkel 'bijdragen tot de ontwikkeling van de lerende' als binnen de cirkel 'resultaten en effecten'.

Bijdragen tot de ontwikkeling van de lerende

- **Kwaliteitsvol begeleiden > KB3: Het CLB werkt op de vier begeleidingsdomeinen (leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg).**
Het CLB onthaalt zorgvragen van de lerenden en staat op de vier begeleidingsdomeinen in voor de individuele begeleiding van de lerenden. Daarnaast zet het centrum via de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding in op het versterken van de leerlingenbegeleiding op

school. Preventie, samenwerken en complementair werken met de interne leerlingenbegeleiders op de school en de pedagogische begeleidingsdienst van de school (PBD) zijn hierbij essentiële uitgangspunten. Het CLB neemt ook zijn opdrachten op het vlak van leerplichtopvolging, systematische contacten, vaccinaties en maatregelen om besmettelijke ziekten te voorkomen op.

- **Adviseren schoolteam > A2: Het CLB adviseert het schoolteam in de verhoogde zorg door in te zetten op de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding.**

In de verhoogde zorg adviseert het CLB het schoolteam via consultatieve leerlingenbegeleiding. Het advies is gericht op een planmatige en systematische aanpak van individuele lerenden met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften of van lerenden met gelijkaardige zorgbehoeften. Op die manier versterkt het CLB de leraren en de leerlingenbegeleiders in het plannen, uitvoeren en evalueren van passende maatregelen voor alle betrokkenen.

Resultaten en effecten > R2: Het CLB bereikt resultaten op het vlak van de schoolgerichte werking ten aanzien van leerlingenbegeleiding.

Door in te zetten op de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding versterkt het CLB de leerlingenbegeleiding van de school op de vier begeleidingsdomeinen. Op die manier verhoogt het centrum het welbevinden van de lerenden. Dit draagt bij tot een tijdige en adequate toeleiding van zorgvragen door de school aan het centrum.

1.3. Toezichtskader inspectie

Ook de ontwikkelingsschalen uit het toezichtskader van de inspectie geven richting aan de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding. De schalen 'beeldvorming' en 'consultatieve leerlingenbegeleiding' zijn relevant:

V1. Beeldvorming

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTIJGT DE VERWACHTING
De medewerkers kennen de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden onvoldoende. Hun zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnoden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen is weinig accuraat. De verzamelde gegevens zijn niet actueel, overzichtelijk en toegankelijk of worden nauwelijks ingezet voor het opnemen van de signaalfunctie en om het schoolteam te versterken in functie van een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding.	De medewerkers kennen deels de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden. Ze hebben doorgaans een globaal zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnoden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen. De beeldvorming is niet altijd breed, accuraat, actueel, overzichtelijk of toegankelijk. Daardoor laten de medewerkers nog kansen liggen om de verzamelde gegevens te gebruiken voor het opnemen van de signaalfunctie en het versterken van het schoolteam in functie van een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding.	De medewerkers kennen de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden. Ze hebben een duidelijk zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnoden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen. De verzamelde gegevens zijn accuraat, actueel, overzichtelijk en toegankelijk. De medewerkers gebruiken die gegevens systematisch om de signaalfunctie op te nemen en het schoolteam te versterken in functie van een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding.	De medewerkers kennen de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden. Ze hebben een duidelijk zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnoden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen. De verzamelde gegevens zijn accuraat, actueel, overzichtelijk en toegankelijk. De medewerkers gebruiken die gegevens systematisch om de signaalfunctie op te nemen en het schoolteam te versterken in functie van een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding. De beeldvorming met het oog op het versterken van het schoolteam op het vlak van leerlingenbegeleiding, is een voorbeeld van goede praktijk.

V3. Consultatieve leerlingenbegeleiding

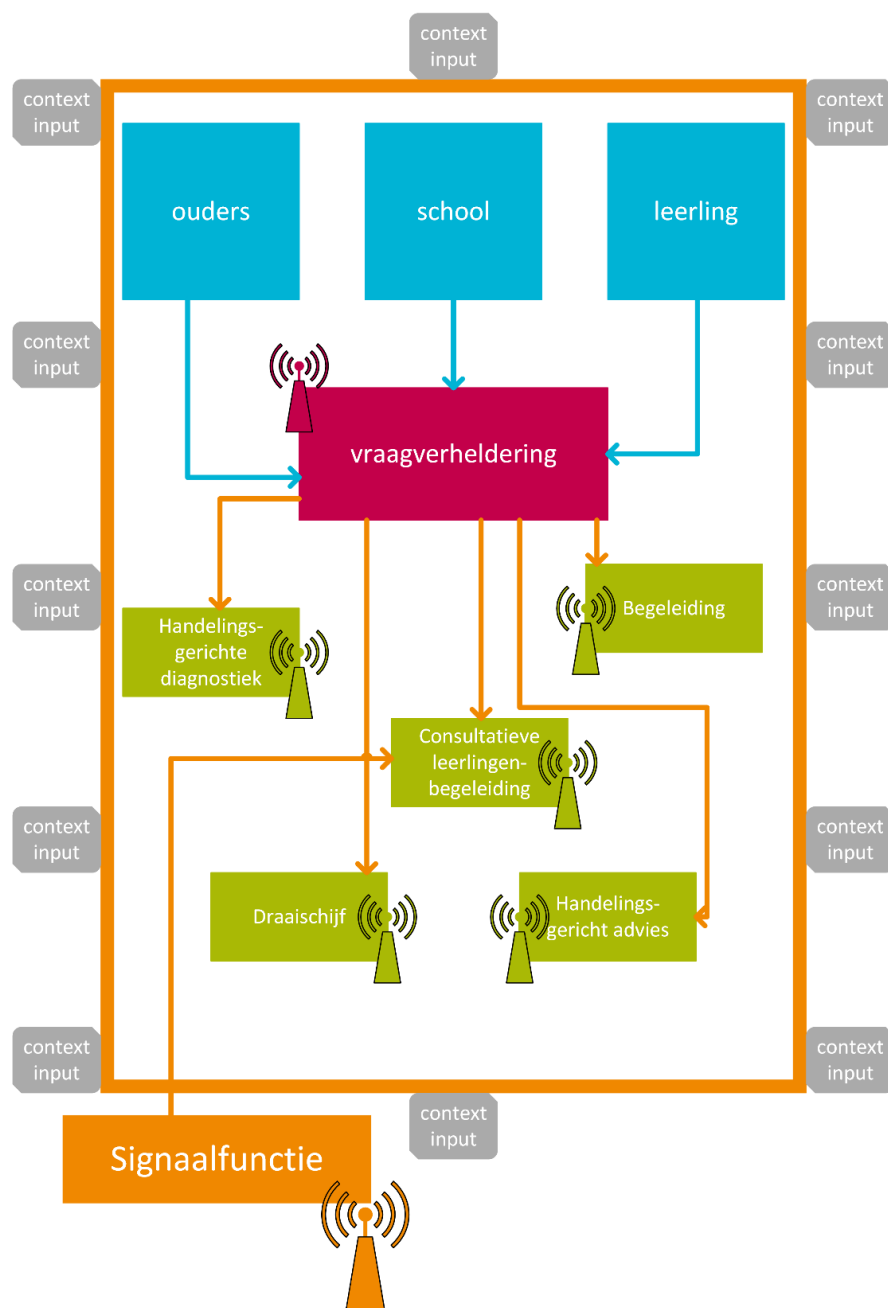
BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTIJGT DE VERWACHTING
De medewerkers ondersteunen het schoolteam weinig bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of een groep van leerlingen. Ze versterken de leraren nauwelijks bij de invulling en uitvoering van de verhoogde zorg op de vier begeleidingsdomeinen. De medewerkers nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding nauwelijks op naar aanleiding van een vraag van de school of op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen.	De medewerkers ondersteunen in beperkte mate het schoolteam bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of een groep van leerlingen. Ze nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding weinig systematisch op naar aanleiding van een vraag van de school of op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen. Daardoor laten de medewerkers nog kansen liggen om de invulling en de uitvoering van de verhoogde zorg bij leraren te versterken.	De medewerkers ondersteunen het schoolteam bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of bij een groep van leerlingen. Ze nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding systematisch op naar aanleiding van een vraag van de school en op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen. Daardoor streven medewerkers er consequent naar om de leraren bij de invulling en uitvoering van de verhoogde zorg op de vier begeleidingsdomeinen te versterken.	De medewerkers ondersteunen het schoolteam bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of bij een groep van leerlingen. Ze nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding systematisch op naar aanleiding van een vraag van de school en op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen. Daardoor streven medewerkers er consequent naar om de leraren bij de invulling en uitvoering van de verhoogde zorg op de vier begeleidingsdomeinen te versterken. De wijze waarop de medewerkers de consultatieve leerlingenbegeleiding opnemen, is een voorbeeld van goede praktijk.

2. Consultatieve leerlingenbegeleiding: CLB GO! specifieke visie en operationalisering

De regelgeving en het referentiekader CLB-kwaliteit bepalen inhoudelijk wat consultatieve leerlingenbegeleiding inhoudt en we zien een duidelijke link tussen de verwachting en de te bereiken resultaten en effecten. Hoe dit concreet kan worden geoperationaliseerd wordt niet vermeld. Daarom wordt het hier via de CLB GO! specifieke laag verder geconcretiseerd.

2.1. Waar positioneert consultatieve leerlingenbegeleiding zich in het proces van leerlingenbegeleiding?

Leerlingenbegeleiding binnen CLB is een zinvolle aaneenschakeling van verschillende kernactiviteiten. Dit kan als volgt worden gevisualiseerd:

Consultatieve leerlingenbegeleiding na een vraag van de school

Wanneer de school een vraag stelt, onthalen en **verhelderen** we deze vraag als CLB met als doel te kunnen bepalen welke **kernactiviteit(en)** het best mogelijke antwoord bieden op deze vraag. Dit proces noemen we de triage binnen de vraagverheldering. Deze vraagverheldering bestaat uit volgende vragen:

1. Waarover maak je je zorgen bij deze leerling?
2. Hoe zie je dat? Geef concrete voorbeelden uit de klas, de speelplaats, de refter...
3. Vond er een overleg plaats met de zoco of leerlingenbegeleider over deze zorg? (ja/neen)
4. Op welke manier werden de leerling/ouder(s) betrokken in het zoeken naar maatregelen?
5. Welke maatregelen zijn voortgekomen uit het schoolintern overleg en uit de bespreking met de leerling/ouder(s)?
6. Wat is het resultaat van de maatregelen? Wat werkt wel/niet?
7. Wat wil je precies weten? Wat verwacht je van het CLB?
8. Is de leerling op de hoogte van de aanmelding?
Gaaf de leerling akkoord met de aanmelding? (voor secundair)
9. Gaan ouders akkoord met de aanmelding?
Zijn ouders op de hoogte van de aanmelding? (voor secundair)

Wanneer het CLB meent dat **consultatieve leerlingenbegeleiding** het beste gepaste antwoord is op de vraag, zet het deze kernactiviteit in¹. Deze manier van werken wordt geïllustreerd in de figuur aan de hand van de **pijl** van vraagverheldering naar consultatieve leerlingenbegeleiding.

Consultatieve leerlingenbegeleiding na het inzetten van de kernactiviteit signaalfunctie

Daarnaast kan **consultatieve leerlingenbegeleiding** ook tot stand komen nadat de **signaalfunctie** werd ingezet (zie andere **pijl**). De verschillen met consultatieve leerlingenbegeleiding na een vraag van de school lichten we verder in deze tekst toe.

2.2. CLB GO!-specifieke definitie en accenten binnen de consultatieve leerlingenbegeleiding

Vanuit CLB GO! definiëren we consultatieve leerlingenbegeleiding als volgt: “Het CLB versterkt het schoolteam door hen **doelgericht en planmatig** te ondersteunen bij hun analyse en aanpak van individuele leerlingen of groepen van leerlingen.”

Deze activiteiten kunnen zowel na een vraag van de school als op initiatief van het CLB gebeuren.

We bespreken hieronder enkele belangrijke werkingsprincipes van de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding die we als CLB GO! wensen te accentueren:

- een doelgerichte en planmatige aanpak
- samenwerking binnen het zorgcontinuüm – het CLB werkt subsidiair
- proactieve en preventieve werking

¹ We kijken hier bewust af van het decreet basisonderwijs en codex secundair onderwijs waarin vermeld staat dat de school consultatieve leerlingenbegeleiding vraagt aan het CLB. De school stelt een vraag en het CLB kiest welke kernactiviteit het beste antwoord biedt op de gestelde hulpvraag van de school.

Een doelgerichte en planmatige aanpak

Consultatieve leerlingenbegeleiding wordt, net als de andere kernactiviteiten, steeds **doelgericht** en **planmatig** ingezet: wat is de ondersteuningsbehoefte van de school, hoe kunnen we als CLB hierop een voldoende antwoord bieden en hebben we dit na afloop ook kunnen bieden? Is er onvoldoende, weinig of geen effect, dan dient dit mee opgenomen te worden in de evaluatiecyclus. Hier kan uitkomen dat er op brede basiszorg moet worden ingezet (vb. consultatieve leerlingenbegeleiding rond gedragsproblemen in een klas zorgt voor weinig effect omdat er geen duidelijk schoolbeleid is). Het kan ook zijn dat een andere kernactiviteit aan de orde is. Het systematisch evalueren van de effecten van consultatieve leerlingenbegeleiding geeft ook brandstof aan het kwaliteitsbeleid van school en CLB, en aan de signaalfunctie van CLB.

We hebben steeds aandacht voor ons **doel**:

een antwoord bieden op de ondersteuningsbehoefte van het schoolteam, in functie van het bieden van een antwoord op de onderwijsbehoeften van de leerling en checken nadien of we dit doel ook bereikt hebben.

Hier is een onmiddellijke link met de cirkels 'bijdragen tot de ontwikkeling van de lerende' en 'resultaten en effecten' uit het referentiekader CLB-kwaliteit. De definitie van de consultatieve leerlingenbegeleiding in het decreet leerlingenbegeleiding beoogt het **versterken van de verhoogde zorg** van de school, maar vanuit onze CLB GO!-visie kan de consultatieve leerlingenbegeleiding onrechtstreeks ook resulteren in een **versterking van de brede basiszorg**.

Samenwerking binnen het zorgcontinuüm – het CLB werkt subsidiair

Bij de definiëring van de taken en rollen van de verschillende actoren betrokken in de leerlingenbegeleiding op school passen we vanzelfsprekend het zorgcontinuüm toe.

Het versterken van de handelingsbekwaamheid van de leerkracht is een zaak van de hele schoolorganisatie. De eerste verantwoordelijke inzake deze versterking is de zorgcoördinator, de leerlingenbegeleider of een andere schoolinterne actor². De consultatieve leerlingenbegeleiding als CLB is in die zin dus steeds **subsidiair** ten aanzien van de schoolinterne werking. Dit betekent dat ook het CLB doorgaans de zorgcoördinator of de leerlingenbegeleider versterkt. We sluiten hierbij echter niet uit dat het CLB via de consultatieve leerlingenbegeleiding ook rechtstreeks een leerkracht kan versterken. Echter, dit gegeven zal eerder tijdelijk van aard zijn met de bedoeling dat in de toekomst de zorgcoördinator of leerlingenbegeleider deze rol kan opnemen. In die zin is dus ook de aanwezigheid van de zorgcoördinator of leerlingenbegeleider tijdens deze consultatieve leerlingenbegeleiding aangewezen.

Proactieve en preventieve werking

De zorgcoördinator en de schoolinterne leerlingenbegeleiding hebben dus ook hun rol in het versterken van het schoolteam, net zoals het CLB. De toepassing van het subsidiariteitsprincipe houdt wel in dat er een verschil is wat betreft de **proactieve en preventieve werking**.

De zorgcoördinator of leerlingenbegeleider zal -naast problemen gemeld door de leerkracht- ook preventief de handelingsbekwaamheid van de leerkracht kunnen versterken. Dit vooraleer er effectief problemen opduiken.

Wanneer de school een leerling aanmeldt bij het CLB, moet er reeds een voortraject op school zijn doorlopen. Dit betekent dat op zijn minst de zorgcoördinator/leerlingenbegeleider betrokken is en er reeds gesprekken

² De methodiek 'consultatieve leerlingbegeleiding' beschreven in het boek van Wim Meijer (2019) kan hier inspirerend zijn.

hebben plaatsgevonden met ouders en/of leerling. Wanneer het CLB na de vraag van de school meent dat consultatieve leerlingenbegeleiding het beste gepaste antwoord is op de vraag, zet het deze kernactiviteit in. Dit betekent hier dus dat deze kernactiviteit wordt ingezet nadat er effectief **een vraag van de school** is gekomen³: **vanuit een probleem** of een zorg en dus niet meer proactief of preventief.

Wanneer het initiatief voor consultatieve leerlingenbegeleiding ligt bij het CLB, zal ook het CLB vroegtijdig en systematisch signalen capteren die belemmerend of bevorderend kunnen zijn voor de leerlingenbegeleiding op school (via de signaalfunctie). Hierop kan dan consultatieve leerlingenbegeleiding volgen. Zo verruimen we als CLB de consultatieve leerlingenbegeleiding daar waar mogelijk ook naar die casussen waar zich nog geen problemen voordoen en waar het schoolteam nog versterkt kan worden⁴. In die zin is de consultatieve leerlingenbegeleiding, op **initiatief van het CLB, ook proactief** van aard. Omwille van deze reden formuleren wij de definitie van consultatieve leerlingenbegeleiding ruimer dan de regelgeving en het referentiekader CLB-kwaliteit: we spreken immers niet enkel van problemen maar accentueren ook de proactieve en preventieve werking van de consultatieve leerlingenbegeleiding.

Afhankelijk van de hoe (met name een concrete vraag van de school of op initiatief van het CLB) zal er mogelijks een andere methodiek nodig zijn. **We kunnen hieruit besluiten dat consultatieve leerlingenbegeleiding een overkoepelende term is en geen methodiek op zich.** Dit verdiepen we verder in professionaliseringsinitiatieven vanuit GO! POC en PBD CLB.

2.3. Gelijkenissen en verschillen met de kernactiviteit signaalfunctie

Zoals in het decreet leerlingenbegeleiding wordt omschreven, kan het **initiatief** van de consultatieve leerlingenbegeleiding **ook vanuit een vaststelling van het CLB komen**. In dat geval is er een nauwe link en overlap met de kernactiviteit 'signaalfunctie', maar zijn er naast gelijkenissen ook verschillen:

- Beide kernactiviteiten hebben als doel om de leerlingenbegeleiding te versterken, maar de hefboom (of de wijze waarop) is verschillend. De signaalfunctie van het CLB wil de leerlingenbegeleiding van de school versterken met als hefboom het schoolbeleid.

Vb. Vanuit de systematische contacten (CLB-consulteren) en begeleidingen is gebleken dat frequent problematisch druggebruik op school voorkomt. Het CLB signaleert aan de school dat er kansen liggen om het beleid op school te versterken om zo problematisch druggebruik te voorkomen.

Bij consultatieve leerlingenbegeleiding is de hefboom het versterken van de schoolinterne actor met het oog op plannen, uitvoeren en evalueren van passende maatregelen op klasniveau, een groepje van leerlingen of een individuele leerling.

- Zowel de signaalfunctie als de consultatieve leerlingenbegeleiding hebben een link met elkaar vanuit de datagestuurde werking van het CLB. Daar waar de signaalfunctie doorgaans het niveau van de school en het schoolbeleid capteert, zullen we binnen consultatieve leerlingenbegeleiding ook vertrekken vanuit data maar hier zal het eerder gaan over het klasniveau, een groepje van leerlingen of een individuele leerling.

Vb. Het CLB dat de schoolinterne actor (bvb. zoco) versterkt nadat duidelijk is geworden dat er frequent dezelfde problemen rond thema pesten worden aangemeld.

- Consultatieve leerlingenbegeleiding kan gekoppeld worden aan en ingezet worden na de signaalfunctie. Men werkt dan verder aan wat via de signaalfunctie gecapteerd werd en wat werd weerhouden door de school als aandachtspunt. Via consultatieve leerlingenbegeleiding reikt het CLB

³ Voor de volledigheid: vragen kunnen ook komen van leerlingen, ouders of externen (vb. herhaalde meldingen van pestsituaties, zorgen van ouders rond leesniveau, politie die meldt dat er drugs in omloop zijn in de omgeving, ...). Naast het gegeven dat het CLB deze vragen ook individueel behandelt, kan ook hier op initiatief van het CLB bijkomend consultatieve leerlingenbegeleiding worden ingezet indien dit zinvol blijkt.

⁴ zie ook onderzoek leerlingenbegeleiding van onderwijsinspectie in BaO en eerste graad SO

inhoudelijke expertise⁵ aan. De definitie van signaalfunctie in het decreet leerlingenbegeleiding beperkt zich immers tot 'de school op de hoogte brengen'. Het kan ook omgekeerd: wanneer het doel niet bereikt wordt na het inzetten van consultatieve leerlingenbegeleiding, kan de signaalfunctie worden ingezet.

Vb. Na een evaluatie blijkt dat er schoolintern een achterliggende vraag is die tijdens de consultatieve leerlingenbegeleiding niet werd ingelost; of er is nood aan hypotheseverbreiding.

- Tot slot is er ook een verschil wat betreft het bereik van de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding. Daar waar de signaalfunctie kan gaan over de verschillende pijlers en fundamenten van de tempel van de innovatieve arbeidsorganisatie⁶, gaat het in de consultatieve leerlingenbegeleiding over de pijler 'mensen', aangezien de hefboom bij consultatieve leerlingenbegeleiding het versterken van de schoolinterne actor is. Het versterken van de schoolinterne actor kan op zijn beurt resulteren in een effect op een andere pijler (vb. een cultuur die verandert, een systeem dat ook door andere leerkrachten gebruikt wordt, een intervisiegroep die opgestart wordt, ...).

2.4. Andere partners inzake versterking van de leerlingenbegeleiding op school

Het CLB is niet de enige partner die de opdracht heeft om de leerlingenbegeleiding op school te versterken. De **school** is de eerste verantwoordelijke inzake de uitbouw van kwaliteitsvol onderwijs en de uitbouw van kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding als onderdeel hiervan. We bespraken reeds eerder in deze tekst de rol van de zorgcoördinator en de leerlingenbegeleider ter versterking van de handelingsbekwaamheid van leerkrachten.

Samen kansen creëren!

Er zijn ook **andere (schoolnabije) partners** die het handelen van de leerkracht en het schoolteam versterken in de aanpak ten aanzien van een leerling of een groepje van leerlingen:

- Het **ondersteuningsnetwerk** vertrekt vanuit de ondersteuningsbehoeften van leerkrachten en het zorgteam en de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling. De ondersteuner tracht tijdens de ondersteuningsmomenten de leerkracht te versterken in zijn handelen ten aanzien van de noden van de leerling.
- De **scholengroep/scholengemeenschap** (SGR, SGM) neemt een zeer belangrijke rol op bij het versterken van de leerlingenbegeleiding op school. Met een doordacht beleid vanuit de SGR/SGM op vlak van kwaliteitszorg, personeel, professionalisering, pedagogisch-didactische aanpak, ondersteunt het de school om de eigen leerlingenbegeleiding op een sterke manier vorm te geven. De algemeen directeur, coördinerend directeur (SO) of directeur coördinator (BaO), overlegstructuren met collega directeurs spelen op deze manier een sturende en ondersteunende rol inzake het handelen van schoolinterne actoren.

⁵ Zie decreet leerlingenbegeleiding, art 47ter: Bij de opmaak en evaluatie van het beleid op leerlingenbegeleiding betreft de school relevante actoren. Voor bijkomende inhoudelijke expertise doet de school een beroep op het centrum voor leerlingenbegeleiding. Voor schoolondersteuning zoekt de school externe ondersteuning bij de pedagogische begeleidingsdienst of een andere externe dienst.

⁶ Uit: Van Acker, T. en Demartelaere, Y. (2017). *Scholen slim organiseren. Anders werken met goesting*. Uitgeverij Lannoo.

Vb. 1: De scholengroep/scholengemeenschap voorziet aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten waarbij ze onder andere werken rond de pedagogisch didactische vaardigheden, het klasmanagement en de leerkrachtstijl. Op deze manier worden leerkrachten versterkt in hun handelen.

Vb. 2: De scholengemeenschap organiseert zorgnetwerken waarbij zorgcoördinatoren of leerlingenbegeleiders structureel samen komen om te werken aan uitdagingen waarmee ze binnen hun scholen mee geconfronteerd worden. Op die manier worden ook zij versterkt in hun handelen als zorgcoördinator of leerlingenbegeleider.

- De **pedagogische begeleidingsdienst (PBD)** van de school is als schoolondersteunende partner ook nauw betrokken bij de uitbouw van fase 0 en fase 1 van het zorgcontinuüm van de school. Ook zij suggereren vanuit de begeleiding van de school hypothesen, strategieën en acties ter verbetering van de school als organisatie. Bovendien ondersteunen zij het veranderingsproces.

Tot slot zijn er ook andere **externe partners** die een rol kunnen opnemen in de versterking van de leerlingenbegeleiding op school (vb. NAFT, GIO).

Afstemming en overleg tussen de school en de verschillende betrokken partners is essentieel. Dit vinden we ook terug in het referentiekader voor CLB-kwaliteit. De deelrubriek 'samenwerken met partners' stelt dat het CLB en de PBD van de scholen samenwerken en met elkaar afstemmen in functie van de ondersteuning van het schoolteam. Dit wordt als volgt geconcretiseerd: 'Het CLB en de PBD stemmen onderling af, zetten hun eigen expertise in en doen beroep op elkaars expertise. De school, de PBD en het CLB maken duidelijke afspraken. Er worden operationele doelen vooropgesteld die alle betrokkenen laagdrempelig en duidelijk communiceren en evalueren.' Deze afspraken vinden hun neerslag in de samenwerkingsafspraken tussen school en CLB. Bij uitbreiding kunnen ook het ondersteuningsnetwerk en de scholengroep/scholengemeenschap hiertoe bijdragen. Essentieel is samenwerking en gelijkgestemde doelen van alle actoren, ieder met zijn eigen expertise.

De school en alle schoolnabije partners werken samen aan de **beeldvorming** over de leerlingenbegeleiding op school. Vanuit deze beeldvorming kan het CLB aandachtspunten meenemen binnen de consultatieve leerlingenbegeleiding. Consultatieve leerlingenbegeleiding door CLB vindt dus plaats door de versterking van het handelen van het schoolteam maar kan een aanleiding vinden via **verschillende niveaus**: de leerling, de klas, de school, de scholengemeenschap en de scholengroep.

- *Vb. 1: Bij een hoog aantal problematische afwezigheden bij een aantal scholen in het werkingsgebied kan het zinvol zijn om samen met de scholen aan tafel te zitten om te bespreken hoe we dit als school en CLB samen aanpakken.*
- *Vb. 2: Een prioriteit van de scholengroep, bijvoorbeeld de ongekwalificeerde uitstroom doen dalen, kan ook een accent worden binnen de consultatieve leerlingenbegeleiding van het CLB.*

3. Consultatieve leerlingenbegeleiding: aandachtspunten voor CLB-beleid

Om consultatieve leerlingenbegeleiding concreet vorm te geven is aansturing vanuit het CLB-beleid vereist. Zonder hierbij volledigheid te willen nastreven geven we hieronder enkele reflectieve vragen weer die het succes van consultatieve leerlingenbegeleiding kunnen bewerkstelligen:

- Hoe verhoudt consultatieve leerlingenbegeleiding zich tot **onze eigen CLB-kwaliteitszorg**?
 - Welke visie heeft ons CLB op consultatieve leerlingenbegeleiding en hoe zorgen we ervoor dat de betrokkenen die kennen, eigen maken en kunnen toepassen? Gelijkgerichtheid van consultatieve leerlingenbegeleiding?

- Hoe garanderen we de toepassing van de werkingsprincipes binnen consultatieve leerlingenbegeleiding? Met andere woorden, is de manier waarop we deze kernactiviteit concreet vorm geven een illustratie van de werkingsprincipes?
- Welke resultaten en effecten willen wij als CLB bereiken (doelgerichtheid) met het uitvoeren van consultatieve leerlingenbegeleiding?
- Op welke manier zullen we de resultaten en effecten van consultatieve leerlingenbegeleiding over de scholen heen in kaart brengen en meten?
- **Wanneer kiezen we voor consultatieve leerlingenbegeleiding op eigen initiatief** (dus als gevolg van kernactiviteit signaalfunctie)? Hoe zorgen we voor een doelgericht inzetten van data als vertrekpunt voor consultatieve leerlingenbegeleiding?
- Hoe zorgen we ervoor dat we consultatieve leerlingenbegeleiding **planmatig** (volgens de principes van de PDCA-cirkel) aanpakken?
- Hoe zorgen we in ons CLB voor een **cultuur van growth mindset** naar schoolteams toe?
- Hoe verhouden de **verantwoordelijkheden** van de directeur, de kwaliteitscoördinator, coördinator, en de CLB-medewerkers (vb: contactpersoon, ankerfiguur, onthaler, ...) zich op vlak van consultatieve leerlingenbegeleiding?
- Wat is de functie van **overleg binnen een multidisciplinair team** om op alle begeleidingsdomeinen kwalitatieve consultatieve leerlingenbegeleiding te voorzien?
 - Samen nadenken over de hulpvraag om daarna als contactpersoon, onthaler, ... de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding in te zetten.
 - Binnen het multidisciplinair team bepalen wie het meest geschikt is om deze vraag 'consultatief' te beantwoorden.
- Wie beschikt over de nodige **competenties** om deze opdracht op te nemen?
- Hoe worden betrokken medewerkers ondersteund in hun professionaliseringsnoden op vlak van consultatieve leerlingenbegeleiding?
- Hoe motiveren we medewerkers om consultatieve leerlingenbegeleiding op zo'n manier te zetten dat onze **subsidiariteit** gemaximaliseerd wordt?
- Hoe krijgt het CLB-team **zicht op de reeds gelopen trajecten/begeleidingen** en de daaruit voortgevloeide (handelingsgerichte) adviezen met betrekking tot gelijksoortige hulpvragen (om consultatieve leerlingenbegeleiding kwalitatief te kunnen opnemen, dien je als CLB-medewerker immers zicht te hebben op voorbije inspanningen)?
- Hoe faciliteren we de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding op niveau van de **scholengroep/scholengemeenschap**?
 - Hoe bereiken we dat onze AD, CODI, DICO en schoolteams de eigenheid van deze kernactiviteit kennen en ook als zinvol zien (versterken van de schoolinterne leerlingenbegeleiding)? Wie speelt hier een rol in?
 - Hoe sensibiliseren we de scholengroep over het belang van een doordachte rolverdeling binnen de school (bv. zoco en leerlingenbegeleider SO die op hun beurt versterkend werken voor het leerkrachtenteam)?
 - Hoe werken we samen met de scholengroep, ondersteuningsnetwerk en pedagogische begeleidingsdienst wanneer we consultatieve leerlingenbegeleiding inzetten? (vb. PBD begeleidt het een veranderproces wanneer nodig, CLB brengt expertise in, ondersteuningsnetwerk zorgt voor toepassing met oog op concrete leerlingen, ...).